

A Kúria a dr. Glegyák Jenő ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Magyar György ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt, a Fővárosi Bíróság előtt 27.P.22.000/2010. számon megindított, és a Fővárosi Ítéltábla 2012. szeptember 7. napján kelt 6.Pf.20.187/2012/3. számú ítéletével befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a felperes által 26. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a bíróság a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az adóhatóság külön felhívására, 645.000 (hatszáznegyvenötezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2004. január hó 28. napján életbiztosítási szerződést kötött az alperessel Sz.Zs. függő biztosítás közvetítő közreműködésével. A felperes a perben az alperes állandó megbízási jogviszony keretében foglalkoztatott biztosítás közvetítője által 9,5 millió forint összegű eseti díjak biztosítóhoz történő be nem fizetése miatti kára megtérítése iránt érvényesített igényt.

A felperes kereseti kérelme szerint Sz.Zs-nek 2006. évben két alkalommal „Értesítő eseti díj eseti befizetéséről” elnevezésű formanyomtatvány ellenében az életbiztosítási szerződéshez kapcsolódó eseti díjat adott át, azonban az alpereshez azok nem érkeztek be Sz.Zs. által elkövetett bűncselekmény folytán. A felperes kereseti kérelmének jogalapját a Ptk. 339. § (1), 348. §, 350. § (2) bekezdésében jelölte meg.

Az alperes a felperes keresetének elutasítását kérte ellenkérelmében. Védekezésében arra hivatkozott, hogy az eseti díjról szóló értesítő az ügynök részére történő pénzáadás tényét és a felperest ért kár összegét sem igazolja, különös figyelemmel

arra is, hogy a biztosítási ügynök a felperes részére visszafizetést is teljesített. Hivatkozott továbbá arra, hogy a biztosítási ügynök esetleges károkozó magatartása a megbízási jogviszonnyal nem állt összefüggésben, mert azt vétken túlélte, továbbá a szerződésben foglalt átutalás és postai befizetés elmulasztásával az alperes sem úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható lett volna.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.750.000 forintot, és ebből 2.000.000 forint után 2006. május hó 10. napjától, 750.000 forint után 2006. december hó 7. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, míg ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes jogelődje és Sz.Zs. biztosítási ügynök között állandó jellegű megbízási jogviszony állt fenn, amelynek alapján a Ptk. 350. § (1) és (2) bekezdése alapján a megbízott által ilyen minőségében okozott kárért az alperesi megbízó a megbízottal egyetemlegesen felelős, figyelemmel a Ptk. 348. § (1) bekezdésére is. A bíróság a biztosítási ügynök által kiállított értesítők, valamint Sz.Zs. közjegyző előtt tett nyilatkozata és az ellene indult büntetőeljárás során tett vallomása alapján megállapította, hogy 9,5 millió forintot adott át az alperes biztosítás közvetítőjének a felperes. Megállapításra került továbbá Sz.Zs. vallomása alapján az is, hogy az átvett összegből 4 millió forintot a felperes visszakapott, és azt a Ptk. 290. § (2) bekezdés a) pontja alapján kell elszámolni. A Ptk. 340. § alapján a felperes magatartását a bíróság akként értékelte, hogy nem úgy járt el, ahogy adott helyzetben elvárható, figyelemmel a felek között létrejött biztosítási szerződés általános szerződési feltételének azon kikötésére, mely szerint az eseti díjak befizetési módja az alperes számlájára történő átutalás, illetve postai csekken történő befizetés. Ezen előírását a felperes felróható módon megszegte, és készpénz ügynök részére történő átadásával teljesítette az eseti befizetéseket. Erre tekintettel a kárelhárítás és kárenyhítési kötelezettség felperesi megszegése miatt az 5,5 forint kár 50-50%-os arányú megosztását alkalmazta a felek között.

A felperes fellebbezésében nem támadta az elsőfokú bíróság ítéletének marasztaló rendelkezését, így az a Pp. 228. § (4) bekezdése alapján első fokon jogerőre emelkedett. A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, míg a fellebbezett részét helybenhagyta, és a felperest kötelezte a másodfokú perköltség megfizetésére. Indokolásában kifejtette, hogy az „Értesítő eseti díj kifizetéséről” elnevezésű formanyomtatványok készpénz átadására vonatkozó, vagy készpénz átvételét elismerő

nyilatkozatot nem tartalmaznak, azok tartalma valótlan volt. Az alperes megbízott ügynökének közjegyző előtt tett nyilatkozata a Pp. 195. § (1) bekezdése alapján csak azt bizonyítja a közokirat bizonyító erejével, hogy az abban foglalt nyilatkozatot a fél megtette, azonban azt nem, hogy a nyilatkozat tartalma megfelel a valóságnak. Sz.Zs. kétséges valóságtartalmú és egymásnak is ellentmondó nyilatkozatai, vallomásai, mint bizonyítékok önmagukban nem elégségesek a felperes által állított tény - a pénz átadásának és annak összegének - bizonyítására. Mindezen bizonyítékok a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján történő értékelése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól eltérően arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli bizonyítékok sem külön-külön, sem összességükben nem voltak alkalmasak a pénz átadására vonatkozó tény kétséget kizáró bizonyítására, így arra sem, hogy a felperest kár érte. Azonban a felperes mint a perben követelést érvényesítő fél a perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján készpénz átadását és az őt ért kár összegét volt köteles bizonyítani. Ezen bizonyítási kötelezettségének a felperes a perben nem tett eleget, a bizonyítás sikertelenségét pedig a perben a felperes terhére kellett értékelni. Mindezekre tekintettel a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla nem látott jogi lehetőséget az alperes marasztalásának felemelésére.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Ebben a jogerős másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének akként történő megváltoztatását kérte, hogy további 6.450.000 forint és ezen összegből 6.000.000 forint után 2006. május hó 10. napjától, 450.000 forint után 2006. december hó 7. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezze az alperest. Felülvizsgálati kérelmében a jogszabálysértés alapját a Pp. 199. § és a Pp. 206. § (1) bekezdésében jelölte meg arra hivatkozással, hogy a bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem megfelelő mérlegeléssel, az iratok tartalmával ellentétesen állapította meg. E körben az eljárásjogi szabálysértést az eseti értesítők és Sz.Zs. közjegyző nyilatkozatát tartalmazó okirati bizonyítékok köréből történő kirekesztésében jelölte meg. Hivatkozott arra, hogy az „Értesítő eseti kifizetésről” megnevezésű nyomtatvány megfelel a Ptk. 284. § (1) bekezdése szerinti nyugtának, továbbá az a Ptk. 242. § (2) bekezdésében szabályozott tartozás-elismerésének is minősül. A bíróság okszerűtlenül rekesztette ki a bizonyítékok köréből L.J. és Sz.Zs. tanúvallomásait. Hivatkozott továbbá arra, hogy a bíróság a Ptk. 340. § (1) bekezdésében meghatározott anyagi jogszabályt sértő rendelkezést hozott a kármegosztás alkalmazása során. E körben előadta, hogy az alperes ügynöke szándékos, a felperest megtévesztő magatartásával okozott kárt, így az alperes közreható magatartásának értékelése legfeljebb a felperes terhére 20%-ban lenne megállapítható. E vonatkozásban hivatkozott az EBH 2006.1406.

számú, a BH 2006.11. számú, a BH 1996.547. számú és a BH 2002.266. számú, valamint a Debreceni Ítéltábla további két - ezen jogi állásponttal egyező tartalmú - eseti döntésére. Előadta továbbá, hogy a Győri Törvényszék mint elsőfokú bíróság 2012. június hó 12. napján B.284/2008 számú nem jogerős elsőfokú ítéletében bűnösnek mondta ki Sz.Zs-t, többek között a felperes sérelmére folytatólagosan, üzletszerűen elkövetett jelentős kárt okozó csalás bűntettében a felperesre vonatkozó 44. számú tényállási pont vonatkozásában az okozott kár összegét 9.500.000 forintban megjelölve, amelyből hozam kifizetés által 44.100 forint térült meg.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a felperes felülvizsgálati kérelmének elutasítását, és a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte annak helyes indokaira tekintettel. Kérte továbbá a felperes perköltségeiben való marasztalását. Hivatkozott a Kúria hasonló tárgykörben hozott Pfv.IV.22.134/2011/7. számú részítéletére.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó jogsértést elsődlegesen a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésében jelölte meg. A bizonyítási eljárás további jogsérelmet a Pp. 199. §-ában, valamint anyagi jogszabályok megsértését a Ptk. 340. § (1) bekezdésének megsértésében jelölte meg [Pp. 270. § (2) bekezdés]. Erre tekintettel a jogerős ítélet kizárólag ezen keretben volt felülbírálható [Pp. 275. § (2) bekezdés].

A felülvizsgálati eljárásban sem bizonyítás felvételének [Pp. 275. § (1) bekezdés], sem a bizonyítékok felülmérlegelésének nincs helye (BH.2002.29). Nem állapítható meg a jogszabálysértés, ha a kérelem a bizonyítékok okszerű mérlegelését támadja, csak abban az esetben, ha a bíróság ítéletének a megállapított tényállása iratellenes, kirívóan okszerűtlen, vagy logikai ellentmondást tartalmaz (BH.1998.401).

A Kúria álláspontja alapján a per eldöntéséhez szükséges mértékben feltárt tényállás alapján az elsőfokú bíróság jogszabálysértés nélkül, a bizonyítékok együttes értékelése alapján okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes az alperes ügynökének adott át eseti biztosítási díjat, mégpedig az értesítőkön feltüntetett 9,5 millió forint összegben. Az elsőfokú bíróság a tényállást a Pp. 206. § (1) bekezdésében írt szabad mérlegelési jogkörében eljárva, a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült valamennyi bizonyíték egybevetése alapján állapította meg a polgári peres eljárás szabályainak megsértése nélkül; a Pp. 221. § (1) bekezdésében írt indokolási kötelezettségének eleget téve. Így annak felülmérlegelésére a másodfokú eljárásban nem volt lehetőség

az alábbi indokok alapján.

Az ítéleti tényállás megállapítása körében a bizonyítás és az egyéb ténymegállapítások (a fél előadása) vonatkozásában a bíróságnak meg kell állapítania azok hitelt érdemlőségét, a bizonyítékok erejét és azok jelentőségét is. E körben a másodfokú bíróság eltérő következtetésre jutott a jogerős ítéletben.

A bizonyítékok egyenkénti értékelése vonatkozásában a jogerős határozat helyesen hivatkozott arra, hogy önmagában Sz.Zs. kétséges valóságtartalmú nyilatkozatai nem alapozzák meg a felperes által állított tények valóságosságát. A jogerős ítélet ugyancsak helytállóan, jogszabálysértés nélkül hivatkozott arra, hogy az alperes megbízott ügynökének közjegyző előtt tett nyilatkozata a Pp. 195. § (1) bekezdése alapján csak azt bizonyítja a közokirat bizonyító erejével, hogy az abban foglalt nyilatkozatot a fél megtette, azonban azt nem, hogy a nyilatkozat tartalma megfelel a valóságnak. Pp. 199. § alapján a bíróság a tárgyalás és a bizonyítás összes adatainak mérlegelése alapján ítéli meg, hogy az okirati bizonyítás eredménye mennyiben vehető figyelembe azokban az esetekben, amelyekben valamely okirat tartalmi bizonyító erejét az eljárási jogszabályok nem határozzák meg. Így ezen bizonyíték tartalmának mérlegelése nem volt kizárt, ahogy arra alappal hivatkozott felülvizsgálati kérelmében a felperes.

A bizonyítékokat azonban nemcsak külön-külön, hanem maguk összességében, az egész lefolytatott bizonyítási eljárás eredményére tekintettel kell értékelni. Nemcsak a bizonyítékok ellentmondásosságát, kétségeit, hanem azok összefüggéseit és a felperest ért kárt bizonyító tartalmát is vizsgálni kellett a perbeli esetben. Erre tekintettel a bírói mérlegelés körébe kellett vonni azt a körülményt, hogy Sz.Zs. másokat is megkárosító módon, üzletszerűen folytatott turpis, jogellenes magatartást, amely tény a konkrét perbeli esetre vonatkozóan egyetlen adat sem cáfolt illetve nem tett kétségesse.

Sz.Zs. tanúvallomásában elismerte 1,5 millió forint átvételét, továbbá azt is, hogy ezt követően történt pénzátadásról utóbb állítottak ki értesítőt, majd több millió forintot - a büntetőeljárásban következetesen állítva, hogy 4 millió forintot - adott vissza ezen összegből a felperesnek. A Pp. 206. § (1) bekezdés első fordulata alapján a bíróság a tényállás megállapítása körében a felek előadását is szabadon értékelheti, azt a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékokkal veti egybe, és meggyőződése alapján bírálja el. A felperes egyoldalú előadása és Sz.Zs. tanúvallomása alapján, az eseti befizetések összegét tartalmazó értesítők tartalmára is figyelemmel, megállapított elsőfokú bírósági tényállás a pénz átadására vonatkozóan a perbeli bizonyítékok maguk összességében történő értékelése nem volt jogszabálysértő módon okszerűtlen és iratellenes. Az a másodfokú ítéletben hivatkozott logikai körülmény pedig, hogy az értesítők más célt elérését szolgálták illetve szolgálhatták önmagában a bizonyítékok értékelését nem teszi aggályossá különösen nem a

hivatkozott célok feltáratlanságának hiányában. Ugyanis nem logikátlan a bizonyítékok értékelése, ha más okszerű magyarázat is elképzelhető: ez nem bizonyítja azt, hogy a korábbi logikus érvelés ne lehetne helytálló akkor, ha elképzelhető más magyarázat is egy joghatást kiváltó magatartásra.

A polgári jogviták sajátos természete alapján a tények valóságának illetve valótlanságának a megállapításához, a bírói meggyőződés kialakításához a valószínűségnek a bizonyossággal határos, magas foka is elegendő. Ezen objektív és szubjektív elemeket is magában foglaló értékelés a bírói mérlegelésen alapul. Ugyanis a polgári perben a bíróság egy tény fennállását nemcsak az anyagi (materiális) igazság kiderítése esetén állapíthatja meg kizárólag. A jogi szakirodalmi álláspont szerint is bizonyossággal határos, legmagasabb szintű valószínűség csak abban az esetben követelhető meg, ha az iudíciumok bizonyító értékét matematikai valószínűség számítással is ellenőrizni lehet.

Amennyiben a bíróságban a közvetlenség elve alapján lefolytatott bizonyítási eljárás eredményének okszerű értékelése alapján az a meggyőződés alakul ki, hogy egy bizonyítandó tény fennállásának valószínűsége nagyobb, mint annak fenn nem állása, és ez a valószínűség magas fokú is egyben, akkor a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján annak felülmérlegelésére nem kerülhet sor. A másodfokú bíróság a bizonyítékok nem okszerűtlen, az iratok tartalmával és a logika szabályaival nem ellentétes mérlegelést nem mérlegelheti felül, ahhoz kötve van.

Mindezek alapján a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a perbeli bizonyítási kötelezettségének eleget tett [Pp. 164. § (1) bekezdés], a bizonyítékok elsőfokú bíróság általi mérlegelése e vonatkozásban nem volt sem kirívóan okszerűtlen, sem az iratok tartalmával ellentétes. Az a logika szabályainak is megfelelt a kiállított értesítők létrejöttének körülményei - Sz.Zs. pénz átvételét elismerő nyilatkozatai -, és az adóhatóság vizsgálati eredménye alapján. Ezek összességéből alappal lehetett arra következtetni, hogy a felperes adott át eseti biztosítási díjat Sz.Zs. alperesi ügynöknek, és abból ún. „quasi hozamot”, mint visszafizetést is kapott az alperes ügynökétől. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság mérlegeléssel megállapított tényállása teljes körűen helytálló, és a jogvita elbírálására irányadó volt.

Az elsőfokú bíróság megalapozottan foglalt állást a jogalap körében is. Az alperesi biztosító társaság ennek alapján a megbízásából eljáró, függő biztosításközvetítő (ügynök) magatartásáért a Ptk. 350. § (1) és (2) bekezdése, a Ptk. 348. § (1) bekezdése és a 48. § (2) bekezdése alapján, ahogy azt a Kúria azonos tényállás mellett a Pfv.VIII.21.762/2011/7. számú és a Pfv.III.20.888/2011/11. számú határozataiban kifejtette.

A Ptk. 340. § (1) bekezdése alapján károsult felperes a kár

elhárítása érdekében úgy volt köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult e kötelezettségének nem tett eleget. A kárt az alperes függő ügynökének súlyosan felróható, szándékos magatartása és a felperes ugyancsak súlyosan gondatlan kárelhárító magatartásának teljes hiánya együtt okozta. A felperes a biztosítási szabályzat rendelkezései által meg nem engedett módon történő befizetésekkel, a befizetésről szóló készpénz átadási igazolás kérésének, és befizetései utólagos ellenőrzésének hiányával, mint felróható magatartásával járult hozzá kára bekövetkezéséhez. A felperesi és alperesi magatartások felróhatóságának jogilag értékelhető arányosságát az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlatban hasonló esetekben alkalmazott egyenlő arányban állapította meg a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti okszerű mérlegelési jogkörében. Ez nem volt kirívóan okszerűtlen mérlegelés, az a feltárt bizonyítékokkal összhangban állt. Erre tekintettel az a felülvizsgálati eljárásban nem volt támadható, ugyanis az az anyagi és eljárási jogszabályi rendelkezéseknek is mindenben megfelelt.

A kifejtettek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet az elsőfokú eljárás során feltárt bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül mérlegelte felül az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás vonatkozásában. Azonban a felülvizsgálati kérelem a jogerős határozat megváltoztatást nem eredményezhette: a jogerős ítélet érdemére az nem hatott ki. A jogerős másodfokú határozat bár eltérő jogi indokok alapján, de helybenhagyta az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott, jogszabályoknak megfelelő ítéletét. A felülvizsgálni kért határozat meghozatala során olyan eljárási szabálysértés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, ezért a Kúria a megtámadott a jogerős határozatot a Pp. 275. § (3) bekezdése második fordulata alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre. Ezért a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése értelmében köteles volt a felperes ügyvédi képviselőjével felmerült és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

Budapest, 2013. május 27.

Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Virág Csaba s.k. előadó bíró, Dr. Szűcs József s.k. bíró

AM

A kiadmány hitelével:

írnok